JYX JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Tynjälä, Päivi; Helin, Jouni; Virtanen, Anne

Title: Johdanto: Miksi työelämäpedagogiikkaa?

Year: 2020

Version: Published version

Copyright: © Koulutuksen tutkimuslaitos ja kirjoittajat, 2020

Rights: In Copyright

Rights url: http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en

Please cite the original version:

Tynjälä, P., Helin, J., & Virtanen, A. (2020). Johdanto: Miksi työelämäpedagogiikkaa? . In A. Virtanen, J. Helin, & P. Tynjälä (Eds.), Työelämäpedagogiikka korkeakoulutuksessa (pp. 11-14). Koulutuksen tutkimuslaitos. http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-8414-4

Tutkimusperustaiset mallit käytännön työelämäpedagogiikan tukena

1.1 JOHDANTO: MIKSI TYÖELÄMÄPEDAGOGIIKKAA

Päivi Tynjälä, Jouni Helin & Anne Virtanen
Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos

Yhteiskunnan ja työelämän nopean ja jatkuvan muutoksen vuoksi korkeakoulutuksen ja työelämän yhteistyön on maailmanlaajuisesti katsottu olevan välttämätöntä[1]. Tätä on perusteltu erityisesti muuttuvilla osaamistarpeilla, joihin viime aikoina on sosiaalisten taitojen, luovuuden, ajattelutaitojen ja muun tärkeäksi koetun osaamisen rinnalle nostettu myös kestävän kehityksen periaatteet huomioivan ekososiaalisen sivistyksen tarve[2,3].

Tutkimusten mukaan työelämäprojekteilla, harjoitteluilla, opiskelun aikaisella työssäkäynnillä ja muilla työelämäyhteistyön muodoilla on monipuolisia vaikutuksia: ne voivat edistää valmistuneiden työllistymistä sekä nopeuttaa siirtymistä työelämään[4,5], vahvistaa opiskelijoiden työelämätaitoja sekä luottamusta niihin ja ymmärrystä omasta osaamisesta[6,7], parantaa akateemisia oppimistuloksia[4] ja kohottaa opiskelumotivaatiota[8]. Työelämässä toimiminen edesauttaa myös opiskelijan ammatillisen identiteetin muotoutumista[9]. Korkeakoulutuksessa työelämäkokemusta kertyy kuitenkin usein vasta opintojen loppuvaiheessa, muista opinnoista irrallisessa työharjoittelussa. Vaikka työharjoittelut ovat tärkeitä työelämävalmiuksien oppimisen tilanteita, niitä voidaan kehittää myös esimerkiksi työelämäprojektien[10] tai tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiohankkeiden yhteydessä[11] sekä osana kampuksella tapahtuvaa opetusta monipuolisia pedagogisia toimintamalleja ja käytänteitä hyödyntäen[12]. Työpeda-hankkeen keskeisenä tavoitteena onkin ollut tällaisen *työelämäpedagogiikan* vahvistaminen korkeakoulutuksessa.

Koulutuksen ja työelämän yhteistyössä on luonnollisesti omat haasteensa. Esimerkiksi harjoittelupaikat eroavat toisistaan sen suhteen, missä määrin ne tukevat oppimista[13], ja opettajat voivat kokea puutteita työelämäyhteistyöhön liittyvässä osaamisessaan[14]. Harjoittelut saattavat jäädä muusta opiskelusta irralliseksi[15], ja ensimmäiset työelämäyhteydet voivat olla opiskelijoille vaativia[16]. Työelämäpedagogiikasta tarvitaankin tutkimuspohjaista tietoa, jotta opiskelijoiden oppimista ja opettajien osaamista voidaan parhain mahdollisin tavoin tukea.

Opiskelijoiden lähettäminen työelämään ei itsessään riitä työelämässä tarvittavan osaamisen syvälliseen kehittämiseen[1]. Lisäksi käytännössä tapahtuvaa oppimista on pystyttävä yhdistämään teoreettiseen tietoon ja ymmärrykseen. Korkeatasoisessa osaamisessa käsitteellinen tieto, käytännöllinen taito ja oman toiminnan ohjaaminen ovat sulautuneet toisiinsa[17]. Tämän vuoksi korkeakoulutuksessa tarvitaan pedagogisia käytänteitä ja välineitä, joiden avulla työkokemusta ja käytännöllisiä harjoituksia voidaan kytkeä teoriaopintoihin. Tarvitaan myös toimintamalleja siihen, miten työkokemusta tai tunnistetaan ja tunnus-

tetaan osaksi opintosuorituksia. Samoin on tarvetta kehittää malleja siihen, miten opiskelijat voisivat olla aktiivisia toimijoita tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnassa. Oppimisympäristöjen moninaistuessa on tärkeää monipuolistaa myös opiskelijoiden ohjausta ja sen välineitä. Kaikki tämä edellyttää opettajien ammatillisen ja pedagogisen osaamisen vahvistamista.

Työelämäpedagogiikka korkeakoulutuksessa (Työpeda) -hanke

Edellä kuvattuihin haasteisiin vastaamiseksi käynnistettiin vuonna 2018 Työelämäpedagogiikka korkeakoulutuksessa (Työpeda) -hanke, jonka tuloksia tässä kirjassa kuvataan. Työpeda on yksi opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustuksella vuonna 2018 käynnistyneistä korkeakoulutuksen kehittämishankkeista. Työpeda-hanke on kytkeytynyt erityisesti Sipilän hallituksen *Osaaminen ja koulutus* -kärkihankkeiden tavoitteisiin työelämään siirtymisen nopeuttamisesta sekä koulutuksen ja työelämän välisen vuorovaikutuksen lisäämisestä.

Työelämäpedagogiikalla on tässä hankkeessa viitattu sellaisiin käytänteisiin, toimintatapoihin ja pedagogisiin menetelmiin tai malleihin, joissa joko toimitaan yhteistyössä työelämän kanssa tai joissa pyritään työelämätaitojen kehittämiseen substanssiopetuksen yhteydessä tai erillisinä opintoinaan. Työpeda-hankkeen tavoitteena on ollut 1) uudistaa korkeakoulujen toimintakulttuurien siten, että työelämäpedagogiikka ja työelämäyhteistyö ovat luonnollinen osa korkeakoulutusta, 2) vahvistaa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan yhteyttä koulutuksessa, 3) luoda pysyvät toimintamallit työelämäpedagogiseen tukeen ja ohjaukseen, 4) vahvistaa opiskelijoiden työelämävalmiuksia ja nopeuttaa siirtymistä työelämään, 5) kehittää korkeakoulujen henkilöstön osaamista työelämäyhteistyössä ja -pedagogiikassa sekä 6) vahvistaa ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen välistä yhteistyötä.

Työpeda-hankkeessa suunniteltiin ja toteutettiin näiden tavoitteiden pohjalta vuosina 2018–2020 lukuisia pilotteja ja kehittämistoimia kymmenessä yliopistossa ja kuudessa ammattikorkeakoulussa. Yksittäiset pilotit ja kehittämistoimet toteutettiin viiden temaattisesti rakennetun *työpaketin* ja niistä edelleen alateemoittain johdettujen *osatoteutusten* puitteissa (kuvio 1.1). Kunkin työpaketin yhteistoimintaa koordinoivat erikseen nimetyt vastuukorkeakoulut. Kuviossa 1.1 esitetyt työpaketit ja niiden alaiset osatoteutukset kuvaavat hankkeen keskeisiä teemoja ja kehittämistoimia, joita käsittelemme seuraavaksi.

Yhtenä hankkeen keskeisistä toimintaperiaatteista on ollut kehittämistyön tutkimusperusteisuus. *Tutkimuspohjaiset mallit työelämäpedagogiikan tukena* -työpaketissa (TP1) on jaettu työelämäpedagogiikan tutkimuspohjaisia malleja sekä tarjottu tutkimustietoa koulutuksen ja työelämän yhteistyöstä sekä työpaikalla oppimisesta. *Opiskelijoiden työelämävalmiuksien vahvistaminen* -työpaketissa (TP2) on luotu työkaluja ja malleja työelämäkokemuksen opinnollistamisen ja osaamisen arvioinnin tueksi sekä työelämänäkökulman integroimiseksi opetukseen. Tavoitteena on lisäksi ollut edistää aiemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista sekä kehittää työelämätaitojen opetusta kampuksella esimerkiksi simulaatiomenetelmiä hyödyntämällä. *Tuki ja ohjaus työelämäpedagogiikassa* -työpaketin (TP3) keskeisiä teemoja ovat opettajien työelämäpedagogisen osaamisen vahvistaminen, digitaaliset työvälineet työelämäpedagogiikan ja uraohjauksen tukena sekä harjoittelun ja työssä oppimisen tukeminen ja ohjaus. *Työelämänäkökulma opetussuunnitelmissa* -työpaketissa (TP4) on kehitetty erilaisia toimintamalleja ja -tapoja työelämänäkökulman sisällyttämiseksi opetussuunnitelmiin ja opinnäyteprosesseihin. *TKI-toiminta osana koulutusta* -työpaketin (TP5) tavoitteena on ollut laajentaa opiskelijoiden osallistumista korkeakoulujen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan, esimerkiksi monitieteisten yritysprojektien kautta.

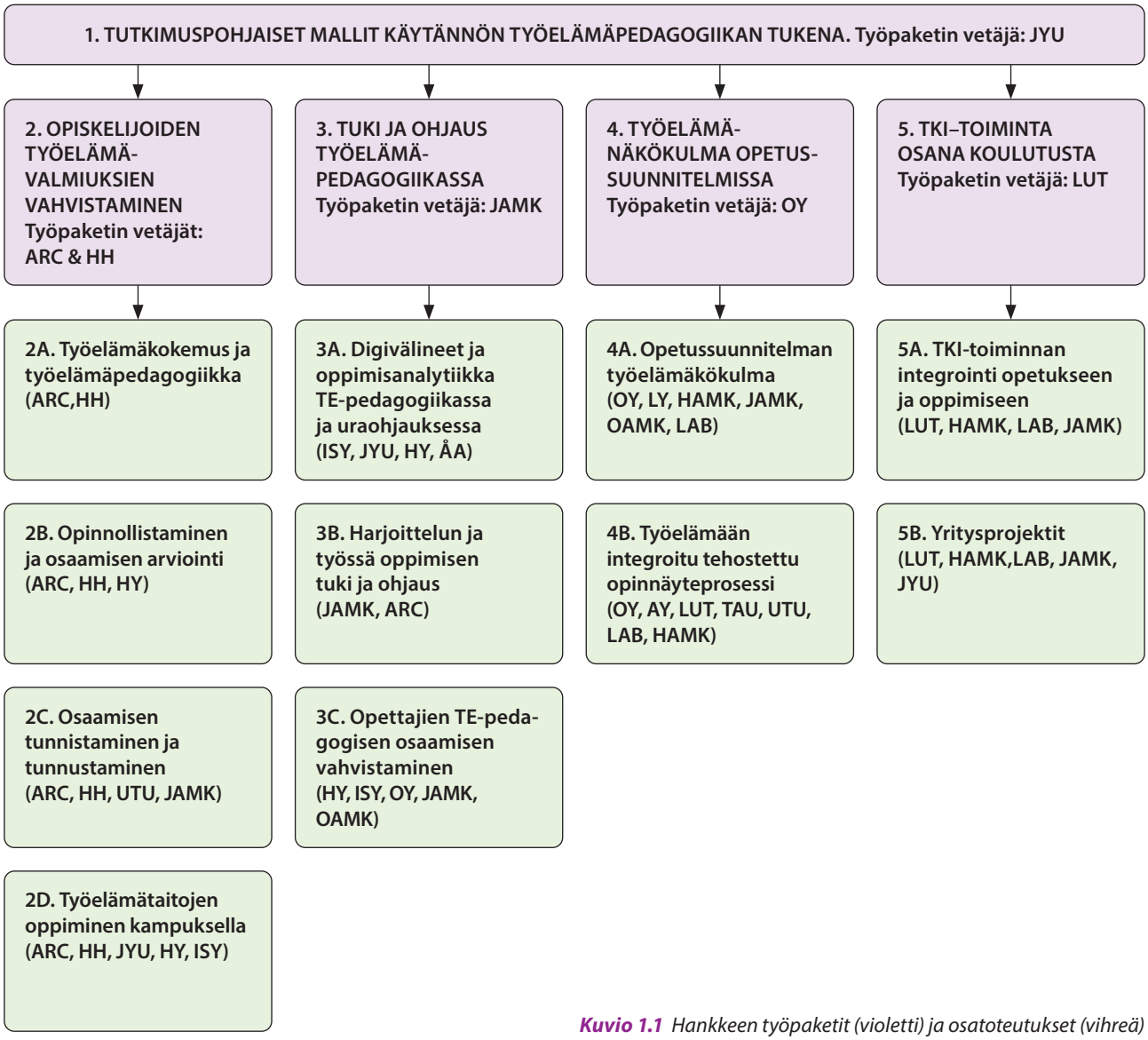

Kuvio 1.1 *Hankkeen työpaketit (violetti) ja osatoteutukset (vihreä)*

Tässä käsikirjassa kuvataan edellä mainittujen työpakettien ja niiden sisällä toteutettujen tutkimusperustaisten pilottien ja kehittämistoimien kokemuksia ja tuloksia. Ensimmäisessä luvussa esitellään työpaketin 1 toimintaa eli kerrotaan hankkeen taustalla olevista teoreettisista malleista (luku 1.2) ja avataan työelämäpedagogiikkaa käsitteenä ja tutkimuskohteena (luku 1.3). Työpakettien 2–5 toimijoiden laatimat artikkelit (luvut 2–5) tarjoavat näkökulmia, työkaluja ja toimintamalleja, joiden avulla korkeakoulut ja työelämä voivat yhteistyössä luoda oppimisympäristöjä teorian ja käytännön yhdistämiseksi sekä opiskelijoiden työelämävalmiuksien edistämiseksi. Kehittämistyö ja toimintamallit ovat kuvattu hankkeen toimintaperiaatteen mukaisesti mahdollisimman käytännönläheisesti, tutkimusperustaista pohjaa unohtamatta. Artikkeleissa kuvatut toimintamallit ja työkalut on lisäksi pyritty rakentamaan siten, että ne olisivat skaalattavissa ja

sovellettavissa eri korkeakoulujen ja koulutusohjelmien välillä. Artikkeleissa on myös pyritty tuomaan esiin kehittämistyössä kohdattuja koulutuksen ja työelämän yhteensovittamiseen liittyviä haasteita sekä tarjoamaan ratkaisuja niihin.

Tämä kirja kuvaa kuitenkin vain osaa siitä työstä, jota Työpeda-hankkeen parissa on tehty. Hankkeessa on lisäksi tuotettu lukuisa määrä tieteellisiä ja muita artikkeleita, blogikirjoituksia ja videoita, tehty yhteistyötä muun muassa työelämän toimijoiden, opiskelijoiden ja muiden kehittämishankkeiden kanssa, sekä järjestetty ja osallistuttu useisiin seminaareihin ja muihin tapahtumiin. Kaikkien käsikirjassa kuvattujen ja edellä mainittujen toimien tavoitteena on ollut uudistaa korkeakoulujen toimintakulttuuria työelämänäkökulmaa paremmin huomioivaksi. Vaikka hankkeen toimintakautta on vielä tätä käsikirjaa kirjoittaessa jonkin verran jäljellä, uskomme täyttäneemme hankkeelle asetetut, osittain kunnianhimoisetkin tavoitteet. Korkeakouluissa tunnutaan ymmärrettävän entistä paremmin työelämänäkökulman tärkeys. Tästä kertoo esimerkiksi se, että monet hankkeessa pilotoidut toimintamallit ovat otettu pysyväksi osaksi toimintarakenteita.

Toimintakulttuurin muutos on kuitenkin niin pitkäkestoinen prosessi, että sitä harvemmin tavoitetaan yhden hankkeen elinkaaren aikana. Tästä näkökulmasta hankkeen keskeisimpiä saavutuksia onkin mielestämme ollut tuoda yhteen työelämäpedagogiikan pioneereja ja nousevia kykyjä eri puolilta maata ja korkeakoulusektoria. Yli sadasta aktiivisesta hanketoimijasta muodostunut *Työpeda-aktivistien* verkosto varmistaa sen, että työelämäpedagogisen otteen vahvistuminen korkeakoulutuksessa jatkuu vielä hankkeen päätyttyäkin.

Korkeakoulutuksessa tarvitaan pedagogisia käytänteitä ja välineitä, joiden avulla työkokemusta ja käytännöllisiä harjoituksia voidaan kytkeä teoriaopintoihin

LÄHTEITÄ

1 Billett, S. (2015). *Integrating practice-based experiences into higher education.* Springer.
2 Heikkinen, H.L.T. & Kukkonen, H. (2019). Ammattikorkeakoulu toisin ajateltuna. Osaaminen, sivistys ja tiedon intressit. *Aikuiskasvatus, 39*(4), 262–275. https://doi.org/10.33336/aik.88096
3 Salonen, A. O. & Bardy, M. (2015). Ekososiaalinen sivistys herättää luottamusta tulevaisuuteen. *Aikuiskasvatus, 35*(1), 4–15. https://doi.org/10.33336/aik.94118
4 Brooks, R., & Youngson, P. L. (2016). Undergraduate work placements: an analysis of the effects on career progression. *Studies in Higher Education, 41*(9), 1563–1578. https://doi.org/10.1080/03075079.2014.988702
5 Jackson, D., & Collings, D. (2018). The influence of work-integrated learning and paid work during studies on graduate employment and underemployment. *Higher Education, 76*(3), 403–425. https://doi.org/10.1007/s10734-017-0216-z
6 Beier, M. E., Kim, M. H., Saterbak, A., Leautaud, V., Bishnoi, S., & Gilberto, J. M. (2019). The effect of authentic project-based learning on attitudes and career aspirations in STEM. *Journal of Research in Science Teaching, 56*(1), 3–23. https://doi.org/10.1002/tea.21465
7 Virtanen, A., Tynjälä, P. & Eteläpelto, A. (2014). Factors promoting vocational students' learning at work: Study on student experiences. *Journal of Education and Work, 27*(1), 43–70.
8 Helle, L., Tynjälä, P., Olkinuora, E. & Lonka, K. (2007). "Ain't nothin' like the real thing" Motivation and study processes in university-level project studies. *British Journal of Educational Psychology, 77*(2), 397–411. https://doi.org/10.1348/000709906X105986
9 Virtanen, A, Tynjälä, P., & Stenström, M-L. (2010). Koulutusalojen työelämäpedagogiset käytännöt opiskelijoiden ammatillisen identiteetin rakentumisen perustana. Teoksessa K. Collin, S. Paloniemi, P. Tynjälä & H. Rasku-Puttonen (toim.), *Luovuus, oppiminen ja asiantuntijuus. Koulutuksen ja työelämän näkökulmia* (s. 97–117). WSOYpro.
10 Helle, L., Tynjälä, P., Lonka, K., & Olkinuora, E. (2006). Project-based learning in post-secondary education – theory, practice and rubber sling shots. *Higher Education, 51*(2), 287–314.
11 Konst, T., & Kairisto-Mertanen, L. (2020). Developing innovation pedagogy approach. *On the Horizon, 28*(1), 45–54.
12 Virtanen, A., & Tynjälä, P. (2019). Factors explaining the learning of generic skills: a study of university students' experiences. *Teaching in Higher Education, 24*(7), 880–894
13 Naidoo, K. L., Wyk, J. M. V., & Adhikari, M. (2017). The learning environment of paediatric interns in South Africa. BMC *Medical Education, 17*(1), 1–10. https://doi.org/10.1186/s12909-017-1080-3
14 Töytäri, A., Tynjälä, P., Vanhanen-Nuutinen, L., Virtanen, A., & Piirainen, A. (2019). Työelämäyhteistyö ammattikorkeakouluopettajan osaamishaasteena. *Ammattikasvatuksen aikakauskirja, 21*(1), 8–24
15 Virtanen, A. & Penttilä, J. (2012). Harjoittelut kasvualustoina yliopisto-opiskelijoiden osaamisen konkretisoitumiselle ja uusien taitojen oppimiselle. *Kasvatus, 43*(3), 268–278.
16 Tynjälä, P., Virtanen, A, Virolainen, M. & Heikkinen, H. (2020). Learning at the Interface of Higher Education and Work: Experiences of Students, Teachers and Workplace partners. Teoksessa E. Kyndt, S. Beausaert & I. Zitter (Toim.). *Designing for connectivity between education and work: Principles and practices.* Hyväksytty julkaistavaksi.
17 Bereiter, C. (2002). *Education and mind in the knowledge age.* Erlbaum.